Nicolaus <de Lyra> [Oth.]: Biblia latina. [Enth.:] Postilla / Nicolaus de Lyra [u.a.]
Nürnberg: Anton Koberger, 1485 Seite 265

Licet ꝑcussio simplr̄ ꝯsiderata sit grauioꝛ ꝙ̄ benedictio: tñ ſm hebꝛeos maledicēti patrē debet̃ maioꝛ pena ꝓpter duo. Primū qꝛ facilius cōmittit̃: ⁊ iđ durius ꝓcedit̃: ſicut contingit in aliquib⁹ legalib⁹ punitōibus ꝙ illa q̄ frequētius veniūt in vſum acrius puniūt̃ vñ dicūt legiſte: ꝙ grassantibus multis opus ē exēplo. Secūdū ē ꝙ in maledictōne aſſumit̃ nomē dei. Maledicere.n. cōiter intelligit̃: ille qui maluꝫ impꝛcat̃ alicui a deo iuxta illud.iiij. Re. ij.cap. de Helizeo. Maledixit eis in noīe dñi. qđ etiam gentiles obſeruabant.ſ. maledicere in noīe deoꝝ ſuoꝝ: vt ptꝫ.j. Reg.xvij. ca. de Golia maledicente Dauid in noīe dei ſui. ⁊ iđ aggrauat̃ pctm̄ ei⁹ in q̄tuꝫ nō ſolum offendit prēm vl' matrē: ſ etiā deū cuius nomē in hoc peccato aſſumit. vñ ſm ipos acrioꝛi moꝛte punit̃ maledicens pꝛēm ꝙ̄ ꝑcutiens: ꝑut Ra.moy.gerundeñ. iſta large tractat in ſua expōne. illđ aūt qđ pſuꝑpoſuit poſtilla. ꝙ maledicens non intelligit̃ niſi aſſuefaciens maledictōem nō vi deo vbi habeat fundamentū.

Replica correctoꝛij cōtra Burg.

In ca.xxj. vbi poſtillatoꝛ exponit illud: qui maledixerit patri ⁊c̃. dicens intelligi debere de aſſuefactōne cum.n. ꝑcuſſio ſit grauioꝛ ꝙ̄ maledictio: homines tñ qꝛ ſunt ꝓniores ad maledicendū ꝙ̄ ꝑcutiendū parentes: ideo pena tam grauis imponit̃. Sꝫ Bur. volens notare poſtil. dicit ꝙ huius dicti nō videt fundamentū: ⁊ tñ ipſemet ponit allegans ad id leges ciuiles dicēs: ꝙ illa que frequenter veniūt in vſum artius puniunt̃ ⁊c̃. Oꝑtꝫ eñ reſtringi ea ad que homines magis ſunt inclinati: vt ꝓbat poſtil. infra.xxij.ca. de reſtitutōe quinqꝫ boum pro vno: ⁊ quatuoꝛ ouiū ꝓ vna: ⁊ de non nocendo vidue ⁊ pupillo. Inde Bur. videre potuit vnde poſtil. fundamētū ſic dicēdi ſumpſit. Sꝫ rō aggrauatōis quā ponit h̄ Bur. modice apparentie ē: nō.n. maledictōes ſꝑ fiunt in nomie dñi exempla q̄ Bur. ponit illa ſunt de aduerſarijs nō int̃ ꝓlem ⁊ parentē. nam in glo. interlineari ſuꝑ verbo: maledixerit: dꝛ blaſphemādo ꝯtradicendo verbo vel facto ⁊c̃. que omnia vt frequenter non fiunt cum inuocatōe nois dñi: ſ potius ſpūs maligni.

Caplm.xxij.

Siquis furatus fuerit. Hic ꝯñr ordinat̃ ꝯcupiſcibilis. ⁊ pꝛimo in concupiſcentia rei vtilis. ſecundo rei delectabilis ibi. Si ſeduxerit q̄s virginē. Circa pꝛimū repꝛimit̃ pꝛio illicita cōtrectatio rei aliene ſibi nō cōmiſſe: ſecundo rei ſibi cōmiſſe: ibi. Siquis cōmēdauerit. Circa pꝛimū dicit̃. a Siquis fu.fue.bo. aut ouem. ⁊ ve. vel occi. Iſtis duobus cōcurrētibus.ſ. furto cum vēditōe: vel furto cū occiſione. b Quinqꝫ boues ꝓ vno bo. reſtituet ⁊c̃. Querit̃ hic quare pcipit̃ tanta reſtitutio cum in alijs rebus ſufficiat reddere duplū: Ad qđ reſpōdet quedā glo. ſuꝑ locū iſtū: ꝙ hoc ē ꝓpter quinqꝫ vtilitates bouis.ſ. qꝛ immolat̃ deo: arat terrā: paſcit de carnib⁹ ſuis: dat lac: ⁊ coꝛiū ad plures neceſſitates valet: ⁊ ꝓpter quatuoꝛ vtilitates ouis: qꝛ immolat̃: veſtit đ lana ſua: paſcit de carnibus ſuis: ⁊ lac miniſtrat: ſed hec rō nō videtur multū valere: qꝛ idem poſſet dici de auro qđ valet ad medicinas. ⁊ ad pecuniā inde fiendā. ⁊ ad vaſa ꝓ miniſterio: ⁊ ad iocalia ꝓ oꝛnatu. ⁊ ſic de multis alijs: ⁊ iđ aliter dicēdū. Puniunt̃.n. aliqua peccata grauius nō ſolū ꝓpter maioꝛē peccati grauitatem: ſ ꝓpter pꝛonitatē repꝛimēdā ne hoīes nimis ad talia ſe laxarent. Res aūt que in domo cuſtodiunt̃ vt aurū ⁊ argētū ⁊ ſilia: nō ita de facili furto pñt ſubtrahi: ſicut oues que paſcunt̃ in campis ⁊ qꝛ facilitas accipiendi rem alienā inducit ad cōmiſſionē furti. iđ ꝓ furto ouis ipoñūtur quatuoꝛ reſtituēde: qꝛ facilius pōt ſubt̃hi furto ꝙ̄ alie res q̄ ſeruant̃ in domo: ⁊ quinqꝫ boues ꝓ vno boue: qꝛ adhuc difficilius cuſtodiuntur. qꝛ nō ita gregatim ⁊ ſil' ſe tenent in paſtu ſicut oues. Dicit aūt ioſeph⁹: ꝙ idē ē iudiciuꝫ de alijs aīalib⁹ domeſticis q̄ paſcunt̃ i campis: ſicut capꝛe ⁊ ꝯſīmilia: qꝛ ſm maioꝛem ⁊ minoꝛē difficultatē cuſtodiendi reducunt̃ ad legē bouis ⁊ ouis ſed illud ſcriptura ſolū expꝛimit qđ cōmunius accidit.ſ. de bobus ⁊ ouibus. Si aūt apud furē fuiſſet inuentū animal anteꝙ̄ vendidiſſet vel occidiſſet: nō reſtituebat niſi duplū: ſicut in alijs reb⁹: qꝛ pſumebat̃ ꝙ erat inclinatus ad reddendū ex quo ñ vēdiderat vl' occiderat. Si effringēs fur do. ſiue ſuffo. ⁊c̃. ſequit̃. c Percuſſoꝛ nō ē reus ſanguinis. qꝛ pſumptio ē cōtra furē ꝙ nō ſolū veniebat ad furandū ſ etiā ad occidendū: ſi inueniret reſiſtentiā: ⁊ iđ erat debitoꝛ moꝛtis. d Qꝛ ſi oꝛto ſole hoc fecerit. hic accipiunt doc. noſtri oꝛtū ſolis ad literā dicentes: ꝙ pena moꝛtꝭ ꝑcuſſoꝛi imponit̃: qꝛ de die clara poterat videre ꝙ fur nō veniebat ad occidendū: ſ tm̄ ad furandū: ⁊ ſic dicunt ꝙ lex immediate pcedēs intelligit̃ tm̄ de fure nocturno. ſ hoc nō videt̃ ſufficienter dictū: qꝛ non ſoluꝫ de nocte: ſed etiā de die veniunt inſidioſe hoīes ad occidendū: ſicut patet de latronibus q̄ interfecerūt iſboſeth.ij. Reg.iiij.ca. Et ꝯſile frequēter inuenit̃: ⁊ iđ dic Ra.ſa. ꝙ lex illa nō ſolū intelligit̃ de fure nocturno: ſ etiā diurno dū tñ poſſit haberi ſuſpicio ꝙ veniret ad occidendū: ⁊ iđ qñ ſubditur. Si aūt oꝛto ſole hoc fecerit ⁊c̃. qđ vꝫ eē ad ꝯtrariū: dicit ꝙ hec locutio ē metaphoꝛica: ⁊ ē ſenſus. Si clarū ſit ſicut dies ē clara: ꝙ ille veniebat nō ad occidendū vtpote ſi ſit pater dñi domus: vel frater vel amicus eius qđ luce clarius ē: ꝙ ñ venit ad occidendū eū: ſed ſolū ad furandū ꝓ indigentia ſua ſupplenda: in tali caſu ꝑcuſſoꝛ ē reus homicidij ⁊ debet moꝛi. e Si nō ha. qđ ꝓ fur. red. ipe venundabit̃. Hoc refert̃ ad legē ſupꝛapoſitā de eo qui furat⁹ ē ouē vel bouē ⁊ occidit cū hoc vel vendidit: qꝛ ſi non hꝫ vñ reſtituat quinqꝫ boues vel quatuoꝛ oues dꝫ vēdi: vt de pcio eius fiat dicta reſtō. f Si inuentū ⁊c̃. nō tenet̃ reddere niſi duplū: qꝛ pōt haberi aliqua pꝛeſumptio ꝙ vellet reſtituere. ex quo reſeruabat apud ſe vt dꝛ hic. g Siue bos: ſiue ouis: ſiue aſinus. ex q̄.n. hic ponit̃ aſinus ſil' cū oue ⁊ boue: patꝫ verū: qđ ſupꝛa dictū ē.ſ. ꝙ idē iudiciū ē de furto alioꝝ aīaliū paſcētiuꝫ in campis ſicut de boue ⁊ oue ꝙ̄tū ad reſtōnem furti. h Si leſerit quiſpiā agrū vel vineā. cōculcando cum quadriga vel pedib⁹ aīaliū ſuoꝝ ibi trāſeuntiū vl' alio mō. i Et dimiſerit iumentū ſuū ⁊ depaſcat̃ aliena de optimo fructu q̄ erat in agro ſuo reſtituet dānū ſm eſtimatōem iuſtā. ⁊ dꝛ de optimo vt ꝓ hoc ipi ⁊ alij coꝛrigantur a talibus. ⁊ quod dictum eſt hic de agro ⁊ vinea intelligenduꝫ eſt ſimiliter de oliueto ⁊ hoꝛto ⁊ ſilibus.

Caplm.xxij.

Qui ſ furat⁹ fuerit bouem aut ouē: ⁊ occiderit vel vēdiderit: b quinqꝫ boues ꝓ vno boue reſtituet: ⁊ q̄tuoꝛ oues pro vna oue. Si effrigēs fur domū ſiue ſuffodiēs fuerit inuēt⁹: et accepto vulnē moꝛtu⁹ fuerit c ꝑcuſſoꝛ nō erit re⁹ ſanguīs. d Qꝛ ſi oꝛto ſole h̄ fecēit: homicidiū ꝑpetrauit ⁊ ipe moꝛiat̃. e Si nō habuerit qđ ꝓ furto reddat ipe venūdabit̃. f Si inuētū fuerit apud eū qđ furat⁹ ē viuēs g ſiue bos ſiue aſin⁹ ſiue ouis: duplū reſtituet. h Si leſerit q̄ſpiā agꝛ vl' vineā: i ⁊ dimiſerit iumētū ſuum vt depaſcat̃ aliena: q̄cq̄d optimū hūerit ī agro ſuo vl' ī vinea: ꝓ dāni eſtimatōe reſtituet. k Si egreſſ⁹ ignis inuenerit ſpicas ⁊ ꝯphēderit aceruos frugū ſiue ſtan